

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας

(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 - 6 Σεπτεμβρίου 2009 • Νυμφαίο Φλώρινας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία
της Ελληνικής Γλώσσας
(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΥΜΦΑΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
4, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Τομπαΐδης Δημήτριος
Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μέλη:

Δαμανάκης Μιχάλης, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιορδανίδου Άννα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καλλογήρου Τζίνα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Καμαρούδης Σταύρος, επίκ. καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Καψάλης Γεώργιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσογιάννης Δημήτρης, επίκ. καθηγητής Φιλοσοφικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ματσαγγούρας Ηλίας, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Μήτσος Ναπολέων, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπερερής Πέτρος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Νάκας Αθανάσιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Ντίνας Κώστας, αν. καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σουλιώτης Μίμης, καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσιάκαλος Γιώργος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χατζηπαναγιωτίδη Άννα, επίκ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρου
Χατζησαββίδης Σωφρόνης, καθηγητής ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κώστας Δ. Ντίνας

Γραμματέας

Άννα Βακάλη

Ταμίας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μέλη

Αναστασία Στάμου
Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Γραμματεία

Έφη Γώτη
Ευδοξία Τραιανού
Δημήτρης Χασανίδης
Ελένη Παπαϊωάννου
Στεφανία Τσακιροπούλου

Πλήρης βιβλιογραφική αναφορά άρθρου:

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ. & Στάμου, Α. (επιμ.) 2010. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή "Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)", βλ. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika> ημερομηνία πρόσβασης ηη/μμ/εε

Σάββατο, 5 Σεπτεμβρίου 2009

- Ωρα **Αίθουσα 1**
Η ελληνική γλώσσα ως μητρική (πρώτη)
 Θεματική: **Γλωσσολογικά/Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις**
 Προεδρείο: **Α. Νάκας - Σ. Χατζησαββίδης**
- 9.00-9.30 *Δραστηριότητες «με νόημα» για τα παιδιά της Α΄ τάξης του δημοτικού σχολείου προσαρμοσμένες σε δεδομένη περίσταση επικοινωνίας κατά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη σχολική τάξη*
Ε. Τοκμακίδου
- 9.30-9.50 *Η κατάκτηση των μορφοσυντακτικών δομών της ελληνικής από αλλόγλωσσους και φυσικούς ομιλητές της Β/Βάθμιας Εκπαίδευσης: μια συγκριτική ερευνητική μελέτη*
Κ. Ηλιοπούλου
- 9.50-10.10 *Στάσεις και απόψεις των δασκάλων για τα νέα σχολικά εγχειρίδια γλωσσικής διδασκαλίας των τάξεων Ε΄ & ΣΤ΄*
Κ. Αμραντίδου
- 10.10-10.30 *Επικοινωνώ στα ελληνικά με χειρονομίες και εκφράσεις: κριτήρια επιλογής και προτάσεις αξιοποίησης στην εκπαιδευτική διαδικασία*
Ι. Αντωνίου-Κρητικού
- 10.30-10.45 *Η διδασκαλία και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως πρώτης/μητρικής μέσα από το γλωσσικό γραμματισμό από τους εκπαιδευτές ενηλίκων των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας*
Π. Βασιλειάδου
- 10.45-11.30 **Διάλειμμα - Καφές**
 Προεδρείο: **Μ. Σουηλιώτης, Κ. Ντίνας, Α. Χατζηπαναγιωτίδη**
- 11.30-14.00 **Επίσημη έναρξη**
 Επίδοση τιμητικής πλάκετας στον Ομ. Καθηγητή κ. Δημήτριο Τομπαΐδη

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

1. Δημήτριος Τομπαΐδης, Ομότ. Καθηγητής Α.Π.Θ.
 2. Αθανάσιος Νάκας, Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
 3. Ναπολέων Μήτρης, Καθηγητής Π.Σ. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
 4. Σωφρόνης Χατζησαββίδης, Καθηγητής Π.Σ. Α.Π.Θ.
- 14.00-17.00 **Γεύμα**
- 15.00-17.00 **Εργαστήρια**
 Θεματική: **Κοινωνικοπολιτισμικοί παράγοντες**
 Προεδρείο: **Γ. Τσιάκαλος - Ε. Θωμαδάκη**
- 17.00-17.20 *Παγκοσμιοποιημένη πληροφορία και διαμόρφωση μιας νέας γλωσσικής κουλτούρας*
Γ. Σταυριανός
- 17.20-17.40 *Η κουλτούρα στην αίθουσα διδασκαλίας της ξένης γλώσσας. Η περίπτωση της νέας ελληνικής*
Α. Χατζηπαναγιωτίδη
- 17.40-18.00 *Πολιτισμός και ιδεολογία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης: μια συγκριτική προσέγγιση με τη διδασκαλία της ρωσικής*
Τ. Τριανταφυλλίδου, Ε. Θωμαδάκη
- 18.00-18.20 *Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης μέσα από εκπαιδευτικά εγχειρίδια για ενήλικες: γλωσσικές πραγματικότητες και κοινωνικές κατασκευές*
Μ. Μαργαρώνη
- 18.20-18.40 **Συζήτηση**
- 18.40-19.20 **Διάλειμμα**
 Προεδρείο: **Κ. Τσιούμης - Ι. Βαμβακίδου**
- 19.20-19.40 *Αφήγηση στις γλώσσες και τους πολιτισμούς: Εφαρμογές στην ελληνική σχολική τάξη*
Ρ. Καβούνη, Γ. Παπαδόπουλος, Π. Παπαναστασίου, Μ. Παρασκευά, Β. Πετράς, Θ. Πετρίδου, Β. Πηλιάτσικα κ.α.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Κύριε Αντινομάρχα,
Κύριε Πρόεδρε του Νυμφαίου,
Κύριε Κοσμήτορα,
Αξιότιμοι προσκεκλημένοι ομιλητές,
Κυρίες και κύριοι σύνεδροι,

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας —και ειδικότερα το Εργαστήριο Γλώσσας και Προγραμμάτων Γλωσσικής Διδασκαλίας— στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του για την ενίσχυση και διάδοση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού οργανώνει το Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα **“Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης”**, του οποίου οι εργασίες ξεκίνησαν χτες το απόγευμα και ολοκληρώνονται αύριο το μεσημέρι.

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας είναι ένα νέο ακόμη αλλά πολλά υποσχόμενο τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας μας, το οποίο φιλοδοξεί να παίξει έναν σημαντικό ρόλο στην περιοχή όπου δραστηριοποιείται. Μια από τις βασικές επιδιώξεις της Παιδαγωγικής του Σχολής με έδρα τη Φλώρινα είναι να αποτελέσει έναν πολιτιστικό φάρο για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού, καταρχάς στις γειτονικές βαλκανικές χώρες, από τις οποίες απέχει ελάχιστα (20 μόλις χιλιόμετρα από τη FYROM και 50 από την Αλβανία). Με τα Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα των χωρών αυτών το Πανεπιστήμιό μας έχει ήδη εγκαταστήσει σχέσεις καλής γειτονίας και εποικοδομητικής επιστημονικής συνεργασίας προς αμοιβαίο όφελος. Το ενδιαφέρον άλλωστε των γειτονικών λαών για τη μύησή τους στην ελληνική γλώσσα και κατ' επέκταση και τον πολιτισμό της είναι ιδιαίτερα έντονο, όπως καθημερινά το διαπιστώνουμε όσοι υπηρετούμε στην ακριτική αυτή περιοχή, γεγονός που οφείλει ο ελληνοισμός να αξιοποιήσει.

Κυρίες και κύριοι,

ο λόγος περί γλώσσας είναι πάντοτε ενδιαφέρων και συναρπαστικός για όλους όσοι ασχολούνται μ' αυτήν. Ενδιαφέρει και συναρπάζει όσους την υπηρετούν από επιστημονικό ενδιαφέρον ή επαγγελματικό καθήκον και τη μελετούν ο καθένας από τη σκοπιά του: τον φιλόσοφο, τον ιστορικό, τον λογοτέχνη, τον ψυχολόγο, τον κοινωνιολόγο, τον γλωσσολόγο, τον εκπαιδευτικό. Δεν αφήνει όμως αδιάφορους —κάθε άλλο μάλιστα— και όλους όσους απλώς τη χρησιμοποιούν ως καθημερινό επικοινωνιακό τους εργαλείο και ως μέσο προσωπικής τους έκφρασης.

Ο λόγος περί διδασκαλίας της γλώσσας ως πρώτης/μητρικής ή δεύτερης/ξένης, της ελληνικής ή οποιασδήποτε άλλης γλώσσας, είναι πολλαπλώς

χρήσιμος και ωφέλιμος και για εκείνους που την έχουν εντάξει στις επιστημονικές και ερευνητικές τους αναζητήσεις και για τους εκπαιδευτικούς της πράξης, οι οποίοι καλούνται να υλοποιήσουν όσα σχεδιάζονται κάθε φορά από τους ειδικούς και τα πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα. Ο λόγος αυτός στις μέρες μας έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς τα τελευταία χρόνια διεθνώς η συζήτηση γύρω από τη διδασκαλία της γλώσσας έχει ενταθεί και έχει λάβει διαστάσεις άγνωστες στο παρελθόν, καθώς η μεγάλη κινητικότητα των ανθρώπων και οι παγκόσμιες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα. Η ελληνική συμμετοχή στη συζήτηση αυτή είναι έντονη και σημαντική.

Με γνώμονα αυτές τις σκέψεις και διαπιστώσεις αποφασίσαμε στο Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου μας να διοργανώνουμε αυτό το συνέδριο, το οποίο φιλοδοξούμε να αποτελέσει μια καλή αφορμή για συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ επιστημόνων αλλά και εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ασχολούνται με θέματα που έχουν να κάνουν με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας υπό οποιαδήποτε εκδοχή της: ως πρώτης/μητρικής αλλά και ως δεύτερης/ξένης σε ομογενείς αλλά και σε αλλογενείς.

Τα πορίσματά του θα βοηθήσουν —ελπίζουμε— αποφασιστικά και τους ενασχολούμενους με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στις χώρες του εξωτερικού, και εκεί όπου υπάρχει μεταναστευτικός ελληνισμός αλλά και εκεί όπου η ελληνική γλώσσα και κουλτούρα αποτελεί αντικείμενο ζωηρού ενδιαφέροντος από μη Έλληνες.

Η ελληνική επιστημονική και εκπαιδευτική κοινότητα έχει ανάγκη από την εμπειρία και την επιστημονική γνώση όλων όσων έχουν εμπλακεί είτε ως ερευνητές είτε ως διδάσκοντες με την ελληνική γλώσσα και έχουν αποκτήσει γνώσεις και εμπειρίες, τις οποίες καλό είναι να μοιραστούμε όλοι και να εμπλουτίσουμε τον προβληματισμό μας. Ο λόγος περί γλώσσας δεν έχει πέρασ...

Τέλος, το Συνέδριό μας ελπίζουμε να συντελέσει στη διάδοση και ενίσχυση της ελληνικής γλώσσας, εντός και εκτός Ελλάδος, στην ευαισθητοποίηση όλων μας σε θέματα ετερότητας και σεβασμού της διαφορετικότητας, καθώς και στον επιστημονικό προβληματισμό για το ρόλο που μπορεί να παίξει η διδασκαλία και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στην προώθηση του ελληνικού πολιτισμού.

Η διοργάνωση ενός Συνεδρίου απαιτεί τη συμμετοχή και τη συνεισφορά πολλών παραγόντων προκειμένου να πετύχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Οφείλω για το λόγο αυτό και από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω:

α. Τους προσκεκλημένους ομιλητές της ολομέλειας, οι οποίοι με το κύρος και την επιστημονική τους ακτινοβολία προσδίδουν ξεχωριστή βαρύτητα στο Συνέδριό μας και μας τιμούν ιδιαίτερα με την παρουσία τους, και συγκεκριμένα:

τον ομότιμο καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Δημήτριο Τομπαΐδη, που είναι και το τιμώμενο πρόσωπο του συνεδρίου μας, γνωστόν σε όλους μας για την πολύπλευρη, πολύχρονη και σημαντική συνεισφορά του στη γλωσσοεκπαιδευτική μεταρρύθμιση μετά τη Μεταπολίτευση και σε θέματα γλωσσικής διδασκαλίας,

τους διακεκριμένους καθηγητές Θανάση Νάκα, του Πανεπιστημίου της Αθήνας, Ν. Απολόοντα Μήση, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, και Σωφρόνη Χατζησαββίδη, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οι οποίοι από ποικίλες θέσεις και με διάφορους ρόλους διαδραματίζουν ενεργό ρόλο σε θέματα γλωσσικής διδασκαλίας της πατρίδας μας.

β. Τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής, τα οποία με το κύρος και την επιστημοσύνη τους βοήθησαν στην επιλογή των κατάλληλων εισηγήσεων για το συνέδριο αυτό και στην προσέλκυση μεγάλου αριθμού εισηγητών και συνέδρων,

γ. Τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, τα οποία σήκωσαν το μεγάλο διαδικαστικό βάρος μιας τέτοιας διοργάνωσης, και τέλος

δ. Την ομάδα γραμματειακής υποστήριξης, της οποίας η συμβολή υπήρξε πολύτιμη σε όλα τα στάδια προετοιμασίας και διεξαγωγής αυτού του εγχειρήματος.

Ένα συνέδριο είναι φυσικό να έχει και μεγάλες οικονομικές απαιτήσεις για λόγους εύκολα κατανοητούς. Το συνέδριο αυτό γίνεται στο μέσον της γνωστής διεθνούς και εθνικής οικονομικής κρίσης και για το λόγο αυτό η εξασφάλιση χορηγιών υπήρξε μια εργώδης αλλά μετρίως αποτελεσματική διαδικασία. Θα ήταν πάντως αδύνατο να αντιμετωπιστούν οι δαπάνες διεξαγωγής του χωρίς την πρόθυμη συμβολή των οικονομικών του χορηγών. Θα ήθελα λοιπόν να τους αναφέρω και να τους ευχαριστήσω δημοσίως:

το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου μας
τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας
την Κοινότητα Νυμφαίου,
τον κυρ Γιάννη Μπουτάρη,
τον κ. Χρήστο Μπόσκο, και
τους εκδοτικούς οίκους University Studio Press και Επίκεντρο.

Ένα Συνέδριο, όμως, είναι τελικά και πάνω απ' όλα οι εισηγητές και οι σύνεδροί του. Για το λόγο αυτό θέλω να ευχαριστήσω και όλους εσάς που ως εισηγητές ή σύνεδροι θα συμμετάσχετε ενεργά τις τρεις αυτές μέρες στις εργασίες αλλά και στις παρασυνεδριακές εκδηλώσεις του Συνεδρίου **“Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης”**.

Σας ευχαριστώ όλους θερμά και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες και μια ευχάριστη παραμονή στο όμορφο και φιλόξενο Νυμφαίο.

Κώστας Δ. Ντίνας
αν. καθηγητής Γλωσσολογίας- Ελληνικής Γλώσσας και
Διδακτικής της
Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής